

Energimarknadsinspektionen
Göran Ek

Vår referens
R. Källström

Dnr
700-2011-102135

Stockholm
2010-05-31

Remissvar avseende promemoria om kalkylränta i elnätsverksamhet vid fastställande av intäktsram för elnätsföretag

Bakgrund

Såväl denna som tidigare vintrar har företag (och hushåll) upplevt kraftigt stigande elpriser, både vad det gäller nätkostnad och elkostnad. Sedan 1996 är elhandelsmarknaden avreglerad och konsumenterna kan fritt välja mellan olika elleverantörer och bindningstider. Elnätsföretagen däremot, bedrivs fortfarande som naturliga monopol, vilket är anledningen till att deras prissättning ska övervakas av Energimarknadsinspektionen.

Energimarknadsinspektionen (EI) ska på ansökan av respektive elnätsföretag fastställa en intäktsram (ex ante) för tillsynsperioden 2012-2015. För att kunna bestämma intäktsramens storlek behöver EI uppskatta en *skälig* kapitalkostnad. EI har utrett, och presenterar nu i promemorian den kalkylränta de anser att elnätsbolagen bör använda för perioden. Tidigare har EI förespråkats en kalkylränta om 6-6,5 procent, en siffra man nu reviderat ned till 4,9 procent. Företagarna anser att det är bra att inspektionen sänkt sin bedömning av den rimliga kalkylräntan, men önskar starkt betona att den fortfarande ligger på en omotiverat hög nivå (se nedan).

Åtta av tio nya jobb kommer i småföretagen. Det gör småföretagen till ryggraden i svensk ekonomi och nyckeln till jobb, tillväxt och välbefinnande. Höga elnätsavgifter, liksom alla andra omotiverade kostnader som innebär att företagaren inte vågar anställa och växa, är därför viktiga att minska.

Kalkylräntan, drift- och underhåll samt anslutningsavgifter

Det finns en rad frågor vad det gäller elnätsverksamheten som bör analyseras och ifrågasättas. Vid sidan av val av kalkylränta är det framför allt frågan om hur man beräknar drift- och underhållskostnader samt anslutningsavgifter relevanta som Företagarna anser angelägna att ta upp.

Kalkylräntan ska avspegla avkastningskravet, både med hänsyn till faktiska kapitalkostnader och de risker som finns vid investeringar. Elnätsverksamheten har funnits länge och utgör ett naturligt monopol. Den karaktäriseras därför av låga, och välkända, risker samt säker efterfrågan. Med motivet att nätföretagen har dålig koll på sina anläggningars anskaffningsvärden och ålder, har EI valt en lösning där aktörerna tillåts ta upp anläggningstillgångarna till ett fiktivt värde, som om de vore inköpta idag. I tillämpningen av den nya modellen, för beräkning av kapitalkostnader, utgår man från nuanskaffningsvärdet (NUAK), istället för bokförda eller reala värden som Företagarna tycker vore mer rimligt.

Sedan räknar man drift och underhållskostnader, som ett genomsnitt för befintliga och gamla anläggningar, dvs i praktiken får elnätsföretagen räkna kapitalkostnader på ett antaget nuanskaffningsvärde (ett helt modernt och nytt elnät) men samtidigt löpande kostnader på basis av ett äldre och sämre nät. Företagarna anser att detta innebär en dubbelräkning till fördel för nätföretagen. Det innebär vidare att det riskerar att ge felaktiga investeringsincitament. Sammantaget ges nätföretagen omotiverat fördelaktiga villkor för ”kostnads”kompensation vilket följaktligen i motsvarande grad missgynnar kunderna?

Att under dessa förhållanden och antaganden, som EI, föreslå en kalkylränta på 4,9 procent tycker Företagarna är för högt. Företagarna anser att man, vid beräkning av avkastningskravet, kan utgå från real BNP-tillväxt om 2-3 procent. Detta innebär i sin tur att en rimlig kalkylränta – dvs. en ränta som ger avkastning men inte en konstant kapitalöverföring till ägarna av elnäten – också högst kan uppgå till 2-3 procent. Med tanke på att de kommersiella riskerna i nätöverföringsverksamheten är mycket låga borde snarare kalkylräntan i detta fall vara något under den genomsnittliga. Företagarna anser det helt felaktigt att bygga ett system som synes innebära en konstant kapitalöverföring från företag och hushåll till nätägarna, vilket EIs förslag på 4,9 procent innebär. Man bör därvidlag också ställa frågan om inte den höga reala kalkylräntan innebär att såväl incitamenten till utvecklingen av mer kapitalsnål teknik och effektivare upphandlingar bromsas?

Vi ifrågasätter också hanteringen av anslutningsavgifterna. Som systemet nu är utformat betalas dessa både av brukarna och producenterna i förskott, i samband med anslutningen till nätet, för att sedan utgöra underlag för avskrivningar och beräkning av kapitalkostnader vid bestämning av intäktsramen, trots att man aldrig haft någon anskaffningskostnad för anläggningen. Liksom andra påpekat före oss är problemet inte unikt för elnätsverksamhet utan finns även inom t.ex. VA-verksamhet. Professor Stefan Yard beskriver hur man inom VA-verksamheten valt att hantera anslutningsavgifterna: *Den lösning man valt där är att bokföra anslutningsavgifter som skuld, vilken därefter successivt intäktsförs. Sedan har man valt lösningen att inte räkna någon ränta på denna skuld. Därmed blir lösningen konsekvent, man kompenserar för både avskrivning och avkastning på förskottsbetalda investeringar.*¹ Denna hantering anser vi mer logisk. Man bör kunna kompensera för anslutningsavgiften genom att sänka kalkylräntan, något som ytterligare stärker argumentet för en sänkning.

Företagarna

Lars Jagrén
Chef Analys & Opinion

Rebecca Källström
Miljö- och energianalytiker

¹ S. Yard. *Yttrande avseende EI:s promemoria ”Kalkylränta i elnätsverksamhet” (version 1.1)* 2011-05-26